

---

## Jaume Ponç (esgrima)

Autor:

Data de publicació: 17-09-2017

Jaume Ponç fou un mestre d'esgrima de Mallorca establert a Perpinyà. Està reconegut com a autor d'un tractat d'esgrima publicat a Perpinyà l'any 1474.

Contingut

1Nom

2Obra

2.1Títol

2.2Contingut

2.3Lèxic

3Documents

4Referències

5Vegeu també

Nom

El nom del mestre Ponç es presenta de diverses maneres: Jacobus Pons, Jayme Pons, Jaime Ponz,... Alguns autors l'anomenen Joan o "Juan", en castellà.

Obra

Títol

L'Enciclopèdia Catalana proposa com a títol de l'obra " La veritable esgrima e l'art d'esgrimir". Pel que fa a la data indica l'any 1472.

Contingut

Malgrat que el tractat de Jaume Ponç consta com a desaparegut (de moment i des de fa uns dos-cents anys), alguns estudiosos del tema han pogut refer, fins a cert punt, la matèria de la seva obra. Això ha estat possible analitzant algunes obres posteriors que citen aspectes del llibre del mestre Ponç.

El principal document sobre el tema és References to the fencing treatise of Jaime Pons de Perpiñan, de Tim Rivera.[2]

Armes considerades: espasa, espasa i broquer, espasa de dues mans, llança, punyal i dall.[3]

Accessoris: L'ús de la capa com a recurs de defensa i atac. Una pedra llançada a l'oponent per a distreure'l.[4]

---

«

...siendo cierto, que en este pensamiento siguió imitando a layme Pons, que primero que otro dixo, que hallándose el diestro con arma desigual (en lo menor) a la de su contrario, que lleve consigo vna piedra, ó vn puñal, y haga que se la tira dos, ó tres vezes, y que se la tire a las piernas, o pies, y luego con presteza arremeta detrás de la piedra ò puñal, y lo hallará turbado, y le podrá herir...

»

— Nueva ciencia y filosofia de la destreza de las armas, su teorica y practica. Luís Pacheco de Narváez. Pàgina 563.

## Lèxic

L'obra de Jaume Ponç estava escrita en català. La seva recuperació suposaria el retrobament d'un lèxic tradicional català d'esgrima només intuït en comentaris posteriors. Pacheco de Narváez esmenta les accions "roda" i "contraroda", que són catalanismes evidents.[5]

## Documents

Imatges de lluita amb espases de dues mans.

La documentació sobre Jaume Ponç és escassa i la majoria de referències són indirectes. La que s'exposa a continuació és una relació cronològica de les fonts més importants.

1466. Jacobi Pons. "...discipulus olim venerabilium magistorum Jacobi Pons ville Perpiniani..."[6]

1618. Luís Pacheco de Narváez.

Carta al duque de Cea[7]

Engaño Y Desengaño de los Errores que se han querido introducir en la destreza de las armas.[8]

Nueva ciencia y filosofia de la destreza de las armas, su teorica y practica... : layme Pons (Pàgina 563).

1670. Giuseppe Morsicato Pallavicini. La scherma illustrata .[9]

«

Il primo, che trovo havere scritto di quesa lodevole professione , è Giaime Ponz di Perpignano di Maiorica, il quale impresso il suo libro l'anno del Signore 1474, che fu sommamente stimato. Poi fu Pietro dela Torre, di Nazione Spagnola, che fiori parimente nell'istesso tempo; ritrovando stampato il suo libro nel medesimo anno del 1474.

»

— Giuseppe Morsicato Pallavicini

«

Carta al Duque de Cea , diciendo su parecer acerca del libro de Geronimo de Carranza, de Madrid en quatro de Maio de MDCXVIII in 8. In hac epistola Ioannis PonsPerpinianensis meminit, hujus artis , antequam Carranza monumentis suis eam illustraret, centum & triginta quinque integris annis scriptorem...

»

— Nicolas Antonio

1836. Fèlix Torres Amat. Memorias para ayudar a formar un diccionario critico de los escritores catalanes y dar alguna idea de la antigua y moderna literatura de Cataluña.[11]

1885. Egerton Castle. Schools and Masters of Fencing: From the Middle Ages to the Eighteenth Century[12]

La cita de Egerton Castle és curta, però introdueix la variant "Pona" en el cognom: "JAYME (Jaume or Jacobus) PONS (or PONA) de Majorca. Perpiñan. 1474".

1891. Enrique de Leguina. Bibliografía e historia de la esgrima española.[13] Repeteix les dades proporcionades per Egerton Castle.

1931. Julián Zarco Cuevas. En el Catálogo de los manuscritos catalanes, valencianos, gallegos y portugueses de la biblioteca de El Escorial, va indicar l'obra de Jaume Ponç com a manuscrit desaparegut.[14]

«

239. Maestro Ponce. Arte de esgrima, en lengua lemosina, con hermosas figuras y letras de oro. v. D. 1. 1. P. 9. Ms. H. I. 5, fols. 176 v. y 207 r.

»

— Catálogo de los manuscritos catalanes, valencianos, gallegos y portugueses de la biblioteca de El Escorial / Fr. Julián Zarco Cuevas. Pàgina 164.

## Referències

Anar? DCVB: Broquer.

Anar? Partial reconstruction

Anar? DCVB: Dall

Anar? Nueva ciencia y filosofia de la destreza de las armas, su teorica y practica. por Melchor Sanchez, 1672, p. 563—.

Anar? Luís PACHECO de NARVAEZ. Engaño y desengaño de los errores que se han querido introducir en la destreza

---

de las armas.... Imprenta del Reyno, 1635, p. 1–.

Anar? Jerónimo Zurita cuadernos de historia. Institución "Fernando el Católico.", 1977.

Anar? Luis Pacheco de Narváez. Carta al Duque de Cea, 1618\*.

Anar? Engano Y Desengano delos Errores que se han querido introducir en la destreza de las armas. Empronta dei reyno, 1635, p. 49–.

Anar? Giuseppe Morsicato Pallavicini; Domenico Ferruccio La scherma illustrata composta da Giuseppe Morsicato Pallavicini palermitano, maestro di scherma. Per la di cui teorica, e prattica si puo arriuare con facilità alla difesa, ed offesa necessaria, nell'occasioni d'assalti nemici, ... con le figure della scienza prattica, dichiarate co i loro discorsi. per Domenico d'Anselmo, 1670.

Anar? Nicolás Antonio. Bibliotheca hispana nova sive hispanorum scriptorum qui ab anno MD. ad 1684 floruerunt notitia. Apud Joachimum de Ibarra, 1788, p. 57–.

Anar? Fèlix Torres Amat. Memorias para ayudar a formar un diccionario critico de los escritores catalanes y dar alguna idea de la antigua y moderna literatura de Cataluña. Imprenta de J. Verdaguer, 1836, p. 489–.

Anar? Egerton Castle. Schools and Masters of Fencing: From the Middle Ages to the Eighteenth Century. Courier Corporation, 19 juny 2012, p. 342–. ISBN 978-0-486-13875-6.

Anar? Enrique De Leguina. Bibliografía e historia de la esgrima española. Editorial MAXTOR, octubre 2012. ISBN 978-84-9001-354-0.

Anar? Escorial. Real Biblioteca; Eusebio-Julián Zarco-Bacas y Cuevas Catálogo de los manuscritos catalanes, valencianos, gallegos y portugueses de la biblioteca de El Escorial. Tip. de Archivos, 1932.

Vegeu també

Esgrima

Mestre d'esgrima

Cronologia de les espases i altres armes de tall

Espasa

Espaser